

Kadın Astronomlarımız

2009 yılı Astronomlar için anlamlı ve özel bir yıl: Dünya Astronomi Yılı. Gökyüzüne bilinçli olarak bakmaya başladığımız tarih öncesi çağlardan itibaren en önemli gözlem aracı göz olmuştur. Dünya atmosferi dışındaki herşey gezegenler, doğal uydular, yıldızlar, bulutsular ve galaksiler başlangıçta göz ile fark edilerek görme sınırları içerisindeki gök cisimleri tek tek keşfedilmiştir. 1609 yılında Galileo Galilei'nin teleskopla ilk astronomi gözlemlerini yapmaya başlamasıyla hem o güne kadar gözlenebilen gök cisimlerinin sayısında artış oldu hem de yakın gök cisimlerinin ayrıntısı görülebildi. Böylece uzayın derinliklerine ilk yolculuk 400 yıl önce başlamış oldu.

Uluslararası Astronomi Birliği (IAU) 2009 yılını, "Dünya Astronomi Yılı (DAY2009)" olarak ilan etti. UNESCO'nun bu çağrıya ortak olması ve Birleşmiş Milletler'in 20 Aralık 2007 tarihinde DAY2009'u özel bir yıl olarak kabul etmesinin ardından yaklaşık 140 ülkede 2009 yılı boyunca yapılacak etkinliklerle ilgili kapsamlı plan IAU tarafından yapıldı. Türkiye'de yapılacak DAY2009 etkinlikleri Türk Astronomi Derneği (TAD) çatısı altında koordine edilmektedir. Etkinlik hedeflerinden biri, bilim insanları arasındaki cinsiyet eşitliğini geliştirmek ve genç kızları astronomiye çekebilmek amacını güden "Kadın Astronomlar" projesidir.

Kadın Astronomlar, tarih boyunca önemli astronomi çalışmalarında her zaman aktif olarak yer almıştır. İlk kadın astronomlarımızdan Prof. Dr. Nüzhet Gökdoğan (1910-2003) aynı zamanda Türk üniversitelerinin ilk kadın senatörü ve dekanı ünvanlarına da sahiptir. Ülkemizde Astronomi ve Uzay Bilimlerinin bugüne getirilmesinde ve Üniversite rasathanelerinde ilk gözlem yapanlar arasında hep onlar vardı. Hepsi profesör ünvanına sahip Paris Pişmiş, Edibe Ballı, Kamuran Avcıoğlu, Fatma Esin, Rümeyza Kızılırmak, Semanur Engin, Nihal Yılmaz gibi isimler bulunmaktadır. Kadın astronomlarımız çalışmalarının belli bir döneminde yurt dışında bulunmakta ve gökbilim çalışmalarıyla ülkemizi her zaman başarıyla temsil etmektedir. NASA tarafından, 1969 yılında Ay'a ilk iniş için yaptığı katkılar nedeniyle verilen Apollo Başarı Ödülü'nü alan Prof. Dr. Dilhan Eryurt ve Meksika Üniversitesi Astronomi Bölümü'nün de kurucusu olan Prof. Dr. Paris Pişmiş başarılı astrofizikçilerimizdendir. Günümüze kadar astronomi alanında çalışmakta olan bilim kadınlarımız, hepsi uzayın farklı bölgelerindeki farklı yıldızları ve galaksileri çalışıyor olsalarda ortak noktaları severek yaptıkları astrofizik çalışmalarıyla ayrı birer başarı öykülerine sahip olmaları.

2009 yılı içerisinde "Kadın Astronomlar" projesi kapsamında yapılacak etkinlikler TAD Yönetim Kurulu üyesi Yrd. Doç. Dr. Kutluay Yüce (Ankara Üniversitesi, sayman@tad.org.tr) tarafından koordine edilmektedir. Bu program sayesinde profesyonel kadın astronomlar ilköğretim, lise ve üniversite düzeyindeki kız öğrencilere, bilimde cinsiyet eşitliği ile ilgilenen herkese astronomi konusunda eğitici ve ulaşılabilir bilgi aktarımı sağlayacaktır.